COMITÉ ANDALUZ DE AGRICULTURA ECOLÓGICA

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

zo 14. júla 2005 *

Vo veci C-107/04,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Tribunal Supremo (Španielsko) z 1. decembra 2003 a doručený Súdnemu dvoru 1. marca 2004, ktorý súvisí s konaním:

Comité Andaluz de Agricultura Ecológica

proti

Administración General del Estado,

Comité Aragonés de Agricultura Ecológica,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory P. Jann (spravodajca), sudcovia K. Lenaerts, J. N. Cunha Rodrigues, M. Ilešič, a E. Levits,

* Jazyk konania: španielčina.

generálna advokátka: J. Kokott,

tajomník: M. Ferreira, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 3. marca 2005,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— španielska vláda, v zastúpení: E. Braquehais Conesa, splnomocnený zástupca,

— helénska vláda, v zastúpení: S. Charitaki a V. Kontolaimos, splnomocnení zástupcovia,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: S. Pardo Quintillán, ako aj B. Doherty a F. Jimeno Fernandez, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 17. marca 2005,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 2 nariadenia Rady (EHS) č. 2092/91 z 24. júna 1991 o ekologickej výrobe poľnohospodárskych

výrobkov a príslušných označeniach poľnohospodárskych výrobkov a potravín (Ú. v. ES L 198, s. 1; Mim. vyd. 15/002, s. 39), zmeneného a doplneného nariadením Rady (ES) č. 1804/1999 z 19. júla 1999, ktorým tam bola doplnená živočíšna výroba (Ú. v. ES L 222, s. 1; Mim. vyd. 15/004 s. 298, ďalej len „nariadenie č. 2092/91").

2 Táto prejudiciálna otázka vyplynula zo sporu medzi Comité Andaluz de Agricultura Ecológica a Administración General del Estado.

Právny rámec

Právna úprava Spoločenstva

3 Nariadením č. 2092/91 bol zriadený rámec predpisov Spoločenstva týkajúcich sa výroby, označovania a kontroly výrobkov pochádzajúcich z ekologického spôsobu výroby. Ako vyplýva z jeho piateho odôvodnenia, cieľom tohto nariadenia je zabezpečiť podmienky pre zdravú konkurenciu medzi výrobcami takých výrobkov, prehľadnosť vo všetkých stupňoch výroby a takto zvýšiť dôveryhodnosť takýchto výrobkov v očiach spotrebiteľov.

4 Článok 2 uvedeného nariadenia stanovuje:

„Na účely tohto nariadenia sa považuje výrobok za označený údajmi, ktoré sa týkajú ekologickej výrobnej metódy, ak na nálepke, propagačnom materiáli alebo obchodných dokumentoch sú takýto výrobok, jeho prísady alebo kŕmne materiály opísané údajom používaným v každom členskom štáte upozorňujúc kupujúceho

[spotrebiteľa — *neoficiálny preklad*], že výrobok, jeho prísady alebo kŕmne materiály boli získané v súlade s pravidlami výroby ustanovenými v článku 6 a najmä nasledujúcimi výrazmi alebo ich odvodeninami (ako sú bio, eko, atď.) alebo zdrobneninami, samostatne alebo v kombinácii, pokiaľ [s výnimkou prípadu, keď — *neoficiálny preklad*] sa takéto výrazy nevzťahujú na poľnohospodárske výrobky v potravinách alebo v krmivách, alebo evidentne nemajú žiadnu súvislosť s metódou výroby:

— po španielsky: ecológico,

— po dánsky: økologisk,

— po nemecky: ökologisch, biologisch,

— po grécky: βιολογικό,

— po anglicky: organic,

— po francúzsky: biologique,

— po taliansky: biologico,

— po holandsky: biologisch,

— po portugalsky: biológico,

— po fínsky: luonnonmukainen,

— po švédsky: ekologisk."

5 Článok 2 nariadenia č. 2092/91 v znení zmenenom a doplnenom nariadením (ES) č. 392/2004 Rady z 24. februára 2004 (Ú. v. ES L 65, s. 1; Mim. vyd. 15/008, s. 189) a aktom o podmienkach pristúpenia Českej republiky, Estónskej republiky, Cyperskej republiky, Lotyšskej republiky, Litovskej republiky, Maďarskej republiky, Maltskej republiky, Poľskej republiky, Slovinskej republiky a Slovenskej republiky, a o úpravách zmlúv, na ktorých je založená Európska únia (Ú. v. ES L 236, 2003, s. 346) stanovuje:

„Na účely tohto nariadenia sa výrobok považuje za výrobok nesúci ukazovatele vzťahujúce sa na ekologický spôsob [sa výrobok považuje za označený údajmi o ekologickom spôsobe — *neoficiálny preklad*] výroby, ak na označení, reklamnom [propagačnom — *neoficiálny preklad*] materiáli alebo v obchodných dokumentoch sú takéto výrobky, ich prísady alebo kŕmne suroviny popísané termínmi, ktoré upozorňujú kupujúceho [spotrebiteľa — *neoficiálny preklad*], že výrobky, ich prísady alebo kŕmne suroviny boli získané v súlade s pravidlami výroby ustanovenými v článku 6. Konkrétne sa za označenia vzťahujúce sa na ekologický spôsob výroby považujú nasledovné termíny alebo ich obvyklé odvodeniny (ako bio, eko, atď.) alebo ich zdrobneniny, stojace samostatne alebo v kombinácii sa majú považovať ako ukazovatele týkajúce sa ekologickej poľnohospodárskej výroby v celom spoločenstve a v ktoromkoľvek jazyku spoločenstva, pokiaľ sa vzťahujú na poľnohospodárske produkty prítomné v potravinách alebo krmivách alebo sú jasne spojené s týmto spôsobom výroby. [Konkrétne sa nasledujúce termíny, z nich odvodené bežne používané označenia (ako bio, eko, atď.) alebo ich zdrobneniny, používané samostatne alebo v kombinácii, považujú za ukazovatele vzťahujúce sa na metódy ekologického spôsobu výroby v celom Spoločenstve a v ktoromkoľvek úradnom jazyku, s výnimkou prípadov, keď sa tieto výrazy nevzťahujú na poľnohospodárske výrobky prítomné v potravinách alebo krmivách alebo zjavne nemajú žiadnu súvislosť s týmto spôsobom výroby — *neoficiálny preklad*]:

— v španielčine: ecológico,

— v češtine: ekologické,

— v dánčine: økologisk,

— v nemčine: ökologisch, biologisch,

— v estónčine: mahe or/ökoloogiline,

— v gréčtine: βιολογικό,

— v angličtine: organic,

— vo francúzštine: biologique,

— v taliančine: biologico,

— v lotyštine: bioloģiskā,

— v litovčine: ekologiškas,

— v maďarčine: ökológiai,

— v maltčine: organiku,

— v holandčine: biologisch,

— v poľštine: ekologiczne,

— v portugalčine: biológico,

— v slovenčine: ekologické, biologické,

— v slovinčine: ekološki,

— vo fínčine: luonnonmukainen,

— vo švédčine: ekologisk."

6 Dôvody tejto zmeny článku 2 nariadenia č. 2092/91 boli uvedené v odôvodnení č. 2 nariadenia č. 392/2004 takto:

„Nariadenie (EHS) č. 2092/91 tiež pre celé spoločenstvo ustanovuje širokú ochranu termínov používaných na informovanie spotrebiteľov, že potraviny alebo krmivo alebo jeho prísady sa získavajú v súlade s ekologickým spôsobom výroby, ustanoveným v tomto nariadení. Táto ochrana sa vzťahuje aj na obvyklé odvodené slová a ich zdrobneniny, či už sa používajú samostatne, alebo kombinovane, a nezávisle od toho, ktorý jazyk sa použije. S cieľom odstránenia akejkoľvek možnosti nesprávnej interpretácie, pokiaľ ide o rozsah ochrany, je vhodné v súlade s tým zmeniť a doplniť toto nariadenie."

Vnútroštátna právna úprava

7 Článok 3 ods. 1 kráľovského dekrétu č. 1852/1993 z 22. októbra 1993 o ekologickej poľnohospodárskej výrobe a príslušných označeniach poľnohospodárskych výrobkov a potravín (BOE č. 283 z 26. novembra 1993, s. 33528), pôvodne stanovoval:

„V súlade s článkom 2 nariadenia (EHS) č. 2092/91 sa výrobok považuje za označený údajmi o ekologickom spôsobe výroby, ak na nálepke, propagačnom materiáli alebo obchodných dokumentoch je výrobok alebo jeho prísady označený výrazom , ecológico'.

Takisto je možné používať okrem špecifických označení, ktoré môžu používať autonómne oblasti, výrazy: ‚obtenido sin el empleo de productos químicos de síntese', ‚biológico', ‚orgánico', ‚biodinámico' a z nich vzniknuté zložené výrazy, ako aj pojmy ‚eco' a ‚bio', ktoré môžu, ale nemusia byť uvedené pri názve výrobku, jeho prísad alebo obchodnej značky."

8 Tento dekrét bol zmenený a doplnený kráľovským dekrétom č. 506/2001 z 11. mája 2001 (BOE č. 126 z 26. mája 2001, s. 18609). Článok 3 ods. 1 tohto dekrétu stanovuje odvtedy:

„V súlade s článkom 2 nariadenia (EHS) č. 2092/91 v znení nariadenia (ES) č. 1804/1999 sa výrobok považuje za označený údajmi o ekologickom spôsobe výroby, ak na nálepke, propagačnom materiáli alebo v obchodných dokumentoch sú takéto výrobky, ich prísady alebo krmne suroviny označené výrazom ‚ecológico'

alebo jeho skratkou ‚eco' uvádzaným samostatne alebo v spojení s označením výrobku, jeho prísad alebo obchodnou značkou."

9 Podľa tretieho a štvrtého odseku odôvodnenia tohto kráľovského dekrétu sa táto zmena zdala byť potrebná, aby sa zabránilo nepresnostiam týkajúcim sa označení, ktoré sú podľa právnej úpravy Spoločenstva vyhradené pre ekologickú výrobu a nedochádzalo zo strany spotrebiteľov k zámenám, berúc do úvahy skutočnú situáciu potravinového sektora v Španielsku, v ktorom sa používanie pojmu „bio" stalo bežným na označovanie potravinových výrobkov, ktoré majú určité vlastnosti, ktoré nesúvisia s ekologickým spôsobom výroby.

Konanie vo veci samej a prejudiciálne otázky

10 Comité Andaluz de Agricultura Ecológica podala na Tribunal Supremo žalobu o neplatnosť kráľovského dekrétu č. 506/2001.

11 Podľa tohto súdneho orgánu výsledok konania vo veci samej závisí od rozsahu a významu nariadenia č. 2092/91, najmä jeho článku 2. Po žiadosti Súdneho dvora o vysvetlenie Tribunal Supremo podal návrh, aby sa prejudiciálne otázky vzťahovali aj na toto nariadenie v znení vyplývajúcom z nariadenia č. 392/2004, ktoré nadobudlo platnosť po podaní návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

12 Vnútroštátny súd navrhuje, aby sa preskúmali pochybnosti o zlučiteľnosti vnútroštátnych ustanovení, ktoré vyhradzujú výlučne pojem „ecológico", jeho predponu „eco" a ich odvodeniny pre ekologický spôsob výroby, pričom umožňujú používať pojem „biológico", jeho predponu „bio" a ich odvodeniny pre výrobky, ktoré nespĺňajú tieto požiadavky, s právnou úpravou Spoločenstva.

13 Z týchto dôvodov Tribunal Supremo rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Považuje nariadenie [č. 2092/1991], zmenené a doplnené nariadením [č. 1804/1999], pojmy ‚biológico' a ‚ecológico' a ich odvodeniny ‚bio' a ‚eco' vo všetkých členských štátoch za údaje, ktoré upozorňujú spotrebiteľa, že výrobok alebo jeho prísady boli získané v súlade s pravidlami ekologického spôsobu výroby?

2. Stanovuje nariadenie [č. 2092/1991], zmenené a doplnené nariadením [č. 1804/1999], že pojmy ‚biológico' a ‚ecológico' a ich odvodeniny ‚bio' a ‚eco' sa vo všetkých členských štátoch používajú výlučne len pri výrobkoch získaných v súlade s pravidlami pre ekologický spôsob výroby stanovenými v tomto nariadení?

3. Obmedzuje článok 2 nariadenia [č. 2092/1991], zmeneného a doplneného nariadením [č. 1804/1999], výlučné používanie pojmu ‚ecológico' a jeho odvodeninu ‚eco' v španielčine na výrobky získané v súlade s pravidlami pre ekologickú výrobu stanovenými týmto nariadením takým spôsobom, že používanie pojmu ‚biológico' a jeho odvodeniny ‚bio' pre výrobky nepochádzajúce z ekologického spôsobu výroby v Španielsku neodporuje právu Spoločenstva, keďže používanie tohto pojmu a tejto odvodeniny je druhovým pojmom a druhovou odvodeninou, ktoré v Španielsku neslúžia na označovanie potravinárskych výrobkov s príslušnými vlastnosťami súvisiacimi s ekologickým spôsobom výroby?"

O prejudiciálnych otázkach

14 Prejudiciálnymi otázkami, ktoré je potrebné prejednať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 2 nariadenia č. 2092/91, potom ten istý článok v znení zmenenom a doplnenom nariadením č. 392/2004 vykladať tak, že zakazuje, aby sa v Španielsku na nálepkách, propagačnom materiáli alebo obchodných dokumentoch výrobkov nepochádzajúcich z ekologického spôsobu výroby používalo označenie „biológico" alebo jeho odvodenina „bio".

15 Španielska vláda uvádza, že článok 2 nariadenia č. 2092/91 nezakazuje používanie pojmu „biológico" alebo jeho odvodeniny „bio" pre výrobky nepochádzajúce z ekologického spôsobu výroby, keďže na zozname nachádzajúcom sa v tomto článku je výlučne uvedený pre španielsky jazyk pojem „ecológico". Pokiaľ ide o nariadenie č. 2092/91 v znení zmenenom a doplnenom nariadením č. 392/2004, španielska vláda pripúšťa, že v tomto prípade je možný iný výklad a uvádza, že navrhuje upraviť vnútroštátnu právnu úpravu podľa výsledku tohto konania a konania o nesplnenie povinnosti Komisia/Španielsko (pozri rozsudok zo 14. júla 2005, C-135/03, Zb. s. I-6909).

16 Helénska a francúzska vláda, ako aj Komisia Európskych spoločenstiev v odpovedi na otázku Súdneho dvora uvádzajú, že nielen z najnovšieho znenia nariadenia č. 2092/91, ale aj z prechádzajúceho znenia vyplýva, že pojmy zodpovedajúce francúzskemu „biologique" a „bio" musia byť chránené rovnakým spôsobom v celom Spoločenstve. Podľa nich bolo cieľom článku 2 nariadenia č. 2092/91 v znení vyplývajúcom z nariadenia č. 392/2004, v rozsahu, v akom stanovuje, že uvedené pojmy alebo ich odvodeniny sa „považujú za ukazovatele vzťahujúce sa na metódy ekologického spôsobu výroby v celom Spoločenstve a v ktoromkoľvek jazyku spoločenstva [úradnom jazyku — *neoficiálny preklad*]" iba objasniť prístup, ktorý existoval už v predchádzajúcom znení. Táto analýza okrem toho vyplýva z odôvodnenia č. 2 nariadenia č. 392/2004. Teda, hoci pokiaľ ide o španielsky jazyk, iba pojem „ecológico" sa uvádza na zozname uvedenom v článku 2 nariadenia

č. 2092/91, pojem „biológico" a jeho odvodeniny by mali takisto byť predmetom ochrany v Španielsku.

17 Z bodu 33 už citovaného rozsudku Komisia/Španielsko vyplýva, že článok 2 nariadenia č. 2092/91 odkazoval, pokiaľ ide o označovanie výrobkov pochádzajúcich z ekologického spôsobu výroby, na „údaj[e] používan[é] v každom členskom štáte" a to „najmä... výrazmi alebo ich odvodeninami" nachádzajúcimi sa na zozname, ktorý uvádza pre každý z jedenástich úradných jazykov Spoločenstva vtedy v platnosti, jeden alebo dva výrazy. Na tomto zozname, pokiaľ ide o päť z jedenástich jazykov, sa nachádza iba jeden výraz zodpovedajúci francúzskemu pojmu „biologique". Pri troch jazykoch sa uvádza jediný výraz zodpovedajúci francúzskemu pojmu „écologique". Pokiaľ ide o nemecký jazyk, uvádzajú sa bez rozdielu dva výrazy zodpovedajúce dvom pojmom a pre každý zo zostávajúcich dvoch jazykov je uvedený iný výraz.

18 Pokiaľ ide o španielsky jazyk, iba výraz „ecológico", zahrňujúci odvodený výraz „eco", bol uvedený na zozname v tomto článku a keďže existencia rozdielneho používania v Španielsku nebola preukázaná, Súdny dvor neurčil v rámci konania o žalobe podanej Komisiou, že by si Španielske kráľovstvo tým, že nezakázalo výrobcom výrobkov nepochádzajúcich z ekologického spôsobu výroby používať iné výrazy, ako sú „biológico" alebo „bio", nesplnilo svoje povinnosti (rozsudok Komisia/Španielsko, už citovaný, bod 35).

19 Článok 2 nariadenia č. 2092/91 v znení zmenenom a doplnenom nariadením č. 392/2004 stanovuje, že pojmy uvedené v tomto článku v rôznych jazykových verziách nie sú výlučnej povahy, ale sú pre členské štáty indikáciou, ktorá zahŕňa takisto preklady do ostatných úradných jazykov Spoločenstva. Je to teda tak, že toto znenie nariadenia vedie, ako uviedla generálna advokátka v bodoch 26 až 29 svojich návrhov, k zosúladeniu skutočných potrieb trhu Spoločenstva v oblasti potravín, cieľov spoločnej poľnohospodárskej politiky, politiky životného prostredia, ako aj cieľov ochrany spotrebiteľov.

20 Z toho vyplýva, že do budúcnosti v Španielsku musí byť vyhradený okrem pojmu „ecológico" aj preklad pojmu „biologique", ktorého príslušné výrazy sú uvedené viackrát v zozname v uvedenom článku 2 pre výrobky pochádzajúce z ekologického spôsobu výroby.

21 Táto nová formulácia, napriek zneniu druhého odôvodnenia nariadenia č. 392/2004, podľa ktorého je potrebné „odstrán[iť] ak[ú]koľvek možnos[ť] nesprávnej interpretácie", však nie je takej povahy, že by mala dosah na obsah nariadenia č. 2092/91. V skutočnosti prijatie nového znenia uvedeného článku 2 umožňuje predpokladať vôľu zákonodarcu zmeniť nariadenie č. 2092/91 a nie vôľu ponechať toto nariadenie nezmenené. Keby takáto vôľa chýbala, prijatie predmetnej legislatívnej zmeny by nebolo potrebné (pozri rozsudok Komisia/Španielsko, už citovaný, bod 38).

22 Je teda potrebné odpovedať na prejudiciálne otázky, že:

— článok 2 nariadenia č. 2092/91 sa má vykladať tak, že nezakazuje, aby výrobky, ktoré nepochádzajú z ekologického spôsobu výroby mali v Španielsku na nálepke, propagačnom materiáli alebo obchodných dokumentoch označenie „biológico" alebo jeho odvodeninu „bio",

— ten istý článok 2, zmenený a doplnený nariadením č. 392/2004, sa má vykladať v tom zmysle, že do budúcnosti zakazuje, aby také výrobky mali v Španielsku na nálepke, propagačnom materiáli alebo obchodných dokumentoch označenie „biológico" alebo jeho odvodeninu „bio".

O trovách

23 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

1. **Článok 2 nariadenia Rady (EHS) č. 2092/91 z 24. júna 1991 o ekologickej výrobe poľnohospodárskych výrobkov a príslušných označeniach poľnohospodárskych výrobkov a potravín, zmenený a doplnený nariadením Rady (ES) č. 1804/1999 z 19. júla 1999, ktorým tam bola doplnená živočíšna výroba, sa má vykladať v tom zmysle, že nezakazuje, aby výrobky, ktoré nepochádzajú z ekologického spôsobu výroby mali v Španielsku na nálepke, propagačnom materiáli alebo obchodných dokumentoch označenie „biológico" alebo jeho odvodeninu „bio".**

2. **Ten istý článok 2, zmenený a doplnený nariadením Rady č. 392/2004 z 24. februára 2004, sa má vykladať v tom zmysle, že do budúcnosti zakazuje, aby také výrobky mali v Španielsku na nálepke, propagačnom materiáli alebo obchodných dokumentoch označenie „biológico" alebo jeho odvodeninu „bio".**

Podpisy